

Handikappföreningarnas Samarbetsorgan
i Västerbottens län
- 30 handikappföreningar i samverkan -

UTKAST:

HSO Västerbottens remissvar på LSS-kommitténs slutbetänkande, SOU 2008:77.

HSO Västerbotten har som samarbetsorgan för 30 länshandikappföreningar noga följt Regeringens och Riksdagens försök att nå de Handikappolitiska målen.

LSS tillsammans med LASS skulle när de tillkom tillförsäkra personer med omfattande funktionsnedsättningar goda levnadsvillkor. Orsaken var och är att dessa hade och har betydligt sämre villkor än andra och betydande svårigheter i självbestämmande och påverkan/individualisering av den service och stöd de behöver.

Många av våra medlemsföreningar berörs av rättighetslagen. Samhällets hantering av medborgare med omfattande funktionsnedsättning är en kraftfull symbolfråga som berör alla med även lindrigare nedsättningar.

LSS och LASS presenterades när de tillkom som viktiga delar i "Sveriges största handikappreform"! Men vad hände? Förebild för LSS var rättighetslagen Omsorgslagen från 1985 som på ett bra sätt lyckades, trots begynnande finans- och därmed solidaritetskris, försvara och utveckla kvantiteterna men också kvalitéterna i insatserna i dess rättighetskatalog för personkrets 1 och 2. FUB tillsammans med forskare har för handikappolitiskt engagerade riksdagsledamöter visat att synen och samhällets behandling av personer med mer manifesterade funktionsnedsättningar följde konjunkturcyklerna. Dåvarande departementschef uttalade i propositionen till LSS: en att solidariteten med gruppen skulle bestå även i ekonomiskt mer svåra tider. I samband med att LSS ersatte OL lovades också, liksom nu, att inga väsentliga försämringar skulle ske för den tidigare personkretsen, dvs dagens 1:a och 2:a

När LSS skulle implementeras i samhället visar forskning att den föll som en sten genom hela samhällsapparaten. Beredskapen och därmed nödvändiga kunskaper bland ansvariga beslutsfattare i kommunerna var låg. Tidigare grundpersonal i kommunerna och i de från landstinget överförda verksamheterna fick ta huvudansvaret med svagt stöd i den kommunala organisationen. Skräckexempel kan ges men fortsatt är kunskapen om stödet och rättigheterna för personer med funktionsnedsättning låg hos många kommunala beslutsfattare. Mängder av omorganisationer skedde i kommunerna och många eldsjälar från "omsorgstiden" bytte jobb.

När kommunernas planerare och beslutsfattare kom i gång anpassades de överförda verksamheterna från landstingen i mycket stor utsträckning efter kommunernas synsätt i sin planering och drift enligt den svagare skyldighetslagstiftningen, SoL och inte rättighetslagstiftningen LSS. Alla som läser detta känner till kommunernas öppna lagtrots.

Kunskaps- och kompetensutvecklingsbehovet som aktuell kommitté pekar på måste därför med nödvändighet börja med ledarskapet i kommunerna men också landstingen.

Någon slags certifiering bör införas för LSS handläggare.

Nonchalansen mot personkretsarnas behov av särskild kunskap och kompetens slog också igenom på landstingens ansvarsområde enligt LSS.

Den första rättigheten i gamla OL och nuvarande LSS, Rådgivning och annat personligt stöd, försvann helt. När Regeringsrätten i två mål den 3 juli 1997 nekade två barn med familjer kompletterande expertstöd försvann rättigheten. Regeringsrätten frångick i domarna den praxis som dittills hade gällt utifrån samma lagrum enligt OL och som skulle ha gett barnen rätt.

Bengt Lindqvists Bemötandeutredning har påvisat konsekvenserna av att rättigheten försvann liksom regeringens särskilda utredare, riksdagsledamoten Catherine Persson i sitt betänkande SOU 2004:3 LSS Särskilt personligt stöd. Utredningarna blottlägger brister som uppkom då det särskilda expertstödet försvann som rättighet och HSO Västerbotten ställer sig helt bakom huvudförslaget i den senare. Alla som beviljas en LSS insats skall självfallet rutinmässigt erbjudas en LSS plan som Särskilt expertstöd. De föreskrivna kompetenskraven på utförarna av det Särskilda expertstödet talar också för att den enskilde skall ha rätt till namngiven samordnare inom den verksamheten.

Det riktade statsbidraget som utgår till landstingen för att kompensera dessa för ökade kostnader för expertstödet till personkrets 3 bör vara kvar trots att landstingen i huvudsak använt dem till annat. Varför viker staten ner sig på grund av detta bruk av riktade statsstatsbidrag?

Uppräkningen av nödvändiga professioner som måste ingå i det Särskilda expertstödet skall också vara kvar om man menar något med denna "rättighet". Det blir annars svårt att rättsligt pröva. Expertstödet måste också på något sätt kompletteras med rättslig kompetens där juristerna skall vara utbildade i mänskliga rättighetsfrågor/motsvarande.

Varför inte permanenta den modell av Brukarstödscentra i handikapprörelsens regi som HSO Västerbotten tillsammans med DHR- och NHR- riks driver i vårt län utifrån ett av åtgärdsförslagen i Bemötandeutredningen. Centrat skulle kunna fungera konsultativt och handledande till det Särskilda expertstödet.

Experterna i de Råd- och stödteam som byggdes ut med stöd av OL var också motor i kvalitetsutvecklingen av de moderna insatser som utformades kring personerna i p- krets 1 och 2 fram till LSS infördes. Inte bara den enskilde och dennes familj saknar kompetensen utan också utförare av LSS insatserna i kommunerna. Regiondirektören i Västra Götaland beklagade sig också vid en rikskonferens i Soc.styrelsens och SKL:s regi i höstas över att kompetensen var försvunnen.

Vi ser inte LSS kommitténs betänkande som någon bred översyn av LSS: en. Kommitténs ursprungliga uppdrag att begränsa kostnadsutvecklingen inom Assistansen dominerar. Att reformen skulle kosta var ingen nyhet för någon och att se över och diskutera detta bör ske löpande. Dock ser vi ingen analys av vilka ekonomiska samhälleliga vinster som assistansen har gett i form av minskat sjukvårdskonsumtion och ökad ”produktion” av den enskilde men också dennes nära och kära. Vilka samhälleliga resurser konsumerade de nu assistansberättigade tidigare?

Rätten till personlig assistans tillkom i -94 års reform och var och är den del av reformen som byggts ut och betytt mycket för de som beviljats den, c:a 15 000 personer. HSO Västerbotten har nära sett betydelsen för många vars livskvalitet höjdes genom assistansen. För några har det betytt att de fått möjlighet tillarbete. Vår anställda Informatör, Karin Stenlund beskriver betydelsen av assistans i sin andra bok om sitt liv, Elsbeth. Assistansen betydde bl.a. att hon kunde arbeta.

Kommittén visar själv på att det är den enda LSS/LASS insats där det går att påvisa några förbättringar av de nationella målen för handikappolitiken, delaktighet och jämlika levnadsvillkor. Övriga siffror bekräftar dock vår något dystra bild av hur nuvarande LSS implementerades.

När Bengt Lindqvist presenterade Bemötandeutredningen sa han ungefär så här vid ett stort symposium i Stockholm ”Visste jag/vi att solidariteten ute i landet var så svag så skulle jag/vi verkat för en tydligare rättighetslagstiftning”.

Med ovan som bakgrund har HSO Västerbotten följande synpunkter kring föreslagna förändringarna i den personliga assistansen:

Grundläggande behov:

Kravet på att ha minst 20 timmars behov av personlig assistans för de grundläggande behoven är alldeles för hög utifrån dagens definitioner av vilken hjälp man behöver. Halvera kravet.

Tydliggör vad hjälp vid måltid omfattar.

Kommunikation ska inte begränsas till att enbart möjliggöra kommunikation med tredje part.

Ta inte bort annan hjälp som förutsätter ingående kunskaper och som är utvecklande och positiv för den enskilde.

Övrigt kring assistansen:

Inför inte en restriktivare bedömning av de övriga behoven.

Slutligen! Förslaget om att assistansersättningen bara skall beviljas för ”aktiv” assistans och inte tiden mellan den handgripliga insatsen är så verklighetsfrämmande att det måste bort. Ingen har så inrutat liv och ingen kan arbeta som assistent på dessa premisser.

Av de 58 000 personer som totalt beviljats LSS insatser tillhör fortsatt 82% personkrets 1! Vi vet av vår medlemsförening RSMH att deras medlemmar behöver väl anpassat stöd i sitt boende och dagliga liv. Även RBU beskriver behovet av anpassade LSS insatser för deras medlemmar. Behoven finns.

Att så få personer som kan bedömas tillhöra personkrets får LSS insatser stämmer till eftertanke. Nuvarande LSS insatser har inte erbjudits och anpassats till dessa.

LSS kommittén föreslår att de som på grund av psykisk funktionsnedsättning behöver daglig verksamhet skall ha rätt till den

För att bland annat söka mildra konsekvenserna för de som kommittén kallt räknar med skall förlora sin personliga assistans inför en ny boendeform, personlig service med boendestöd.

Bägge dessa förslag är bra om de anpassas och verkligen byggs upp.

HSO Västerbotten har följande synpunkter på rätten till Daglig verksamhet och den nya rättigheten Personlig service med boendestöd.

Definiera personlig service med boendestöd för att tillförsäkra valfrihet, självbestämmande och inflytande. Låt inte definitionen utgå från hemtjänstinsatser.

Personlig service måste kunna erhållas för återkommande aktiviteter utanför bostaden samt vid arbete, studier och resor.

Hela personkrets tre bör ha rätt till daglig verksamhet.

Nuvarande habiliteringsersättning bibehålls men byter namn till dagersättning.

Slutligen! Allmänt och konkret.

Ambitionerna är goda nu och var goda hos beslutsfattarna som antog LSS och LASS 1993.

Låt oss lära av historien och skriv fram rättigheterna så tydligt som möjligt. Skapa inga nya gråzoner som kan bli fel vid tillämpningen av den nya lagen.

Satsa ordentlig så att personkrets tre verkligen får del av hela LSS.

Benämning propositionen "Rättighet att leva som andra".

Definiera tydligt vad som avses med Goda levnadsvillkor.

Registerkontrollen skall även gälla insatserna till vuxna.

Barnperspektivet måste helt naturligt kompletteras med familjeperspektivet.

Den kommande lagen måste själv harmoniseras med FN:s standardregler och den nya FN konventionen om Mänskliga rättigheter för personer med funktionsnedsättning genom att tydligt skriva in handikapprörelsens roll och betydelse i all samhällsplanering på alla nivåer.